

Кръгла маса на тема: *Мерки за интеграция на ромите по ФМ на ЕИП и НФМ 2014-2021 – предизвикателства при изпълнението, стратегии за мониторинг, активно включване и овластяване на ромите – обмяна на опит и добри практики*

София, 10.12.2019 г.

Елица Маркова, Програмен мениджър, Фонд Активни граждани България
Фондация Институт Отворено общество – София

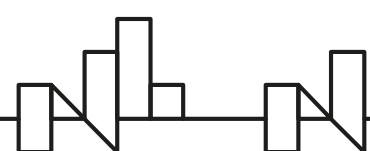
Програма Фонд Активни граждани България (Active Citizens Fund)

За Оператора на Фонд Активни граждани България: Три партньора в консорциума с експертиза в сферата на предоставяне на безвъзмездно финансиране и ромското включване

Цел на Фонд Активни граждани: „Укрепнало гражданско общество, активни граждани и овластени уязвими групи“

Едно от специфичните изисквания: да бъде гарантирана квота от минимум 10% от проектното финансиране за овластяване и включване на роми.

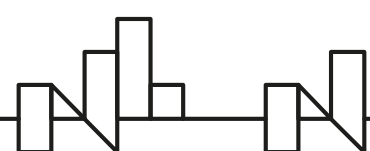
- ✓ Подкрепят се **проекти на граждански организации** (регистрирани по ЗЮЛНЦ в обществена полза) на **конкурсен принцип**. Програмата и проектите се изпълняват чрез управление, произтичащо от очакванията за постигане на **конкретни и измерими резултати**.
- ✓ Крайни ползватели от подкрепяните инициативи могат да бъдат широк кръг групи граждани, в това число и **роми**.
- ✓ В рамките на Фонда, името *роми* се използва като обобщаващо, както за българските граждани в уязвимо социално-икономическо положение, които се самоопределят като роми, така и за гражданите в сходна ситуация, които околното население определя като такива, независимо от начина на тяхното самоопределяне, включително представителите на групите йерлии, калдараши, рудари, власи, миллет и др.

Програма Фонд Активни граждани България

Контекст, в който се изпълняват програмата и проектите

- ✓ Слабо усещане за представеност на гражданите в управлението, но и **ниска степен на лично участие**. 80% от българските граждани не членуват в никакви организации.
- ✓ Яно изразена **пространствена концентрация** на гражданските организации (ГО) в столицата и в областните градове на страната.
- ✓ Мнозинството от активните организации са **малки, с персонал, работещ на доброволни начала**; разполагат с **ограничено финансиране за осъществяване на дейността си**. Близко половината от тях съобщават, че през 2016 година са имали годишни разходи до 20 хиляди лева.
- ✓ ГО припознават съществуващата в момента правна, медийна и обществена среда като не особено благоприятна за дейността си като сред причините за това посочват и собствените си **недостатъци при комуникирането на дейността си**. Около 1/3 от гражданите не са запознати с дейността на ГО или не са чували за инициативи със значим резултат.
- ✓ Въпреки широко разпространеното убеждение, че правата на малцинствата в България са защитени, изследванията ни регистрират **трайно установени дискриминационни нагласи**. Само 20% от хората биха подкрепили кандидат от ромски произход при гласуване за заемане на изборна длъжност.
- ✓ Ромите биват трайно възприемани като основен обект на речта на омразата.
- ✓ България е на 29 място в класацията от 35 държави в Индекса за медийна грамотност за 2019 г.

Програма Фонд Активни граждани България

Влиянието на гражданските организации в сферата на образованието и интеграцията на ромите е ограничено. Дейностите им са разпознаваеми за едва 5–7% от гражданите (данни от изследване на ИОО - София)

Цитати от изказвания на участници във фокус групова дискусия на тема „Равнопоставна интеграция на ромите“:

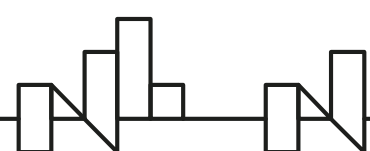
„Ние сме принудени да се доказваме колко не сме виновни.“

“...Тази омраза се насажда, благодарение на колегите ни, благодарение на политиците, които обясняват колко много пари идват към циганите. Колко крадливи са ромските организации.“

„Но, като вземем ромските НПО да си говорим честно. Ние не сме единни. Преди няколко години бях на една конференция и ме питат „Ти от кой лагер си? Защото ние е с тези не говорим“.

„Имаш проект, имаш екип, нямаш проект-приключваш. Нямаме капацитет да се самоиздържаме.“

„На местно ниво е по-лесно да се общува...Разумните предложения, които съм чувала на срещи не намират никакъв отклик след това, пишат се някакви стратегии, според мен ние сме държавата с най-много стратегии в света.“

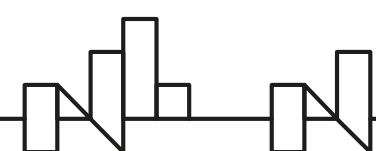
**По какъв начин
предложенията на срещата
със заинтересованите
страни са взети предвид
при изготвяне на
концепцията и програмното
споразумение?**

**Консултативна среща със заинтересованите страни, 26 юли 2017 г. в София,
организирана съвместно от Офиса на Финансовия механизъм (ОФМ)**

Програма Фонд Активни граждани България – консултативен процес

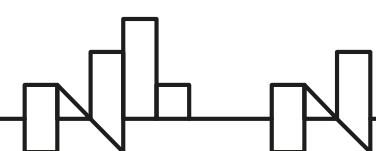
- ✓ Участници в консултациите: **близо 60 представители на организации**, които работят в сферата на програмата
- ✓ Допълнителен въпросник до всички участници в срещата, както и до по-широк кръг организации за **валидиране на приоритетите на програмата** (Документ за обсъждане).
- ✓ **47%** от анкетираните организации посочват ромите сред своите основни целеви групи.
- ✓ Според **87%** предоставеният им документ за обсъждане със заинтересованите страни отразява основните проблеми, свързани с капацитета на гражданския сектор в България.
- ✓ **60%** са напълно съгласни, че овластяването и включването на ромите следва да бъде подкрепяно в България; **30%** са по-скоро съгласни. *В коментарите към въпроса се отчитат липсата на надеждна информация за реалното състояние и потребности на ромската общност като база за стратегия и мерки за решаване на проблемите, както и липса на познание в институциите и капацитет за справяне с предизвикателствата.*
- ✓ Мнозинството от анкетираните са съгласни, че трябва да се предоставя подкрепа за стипендии за **ромски студенти в медицински специалности**. Делът на анкетираните, които донякъде / напълно не са съгласни, е около **13%**.

Програма Фонд Активни граждани България – консултативен процес

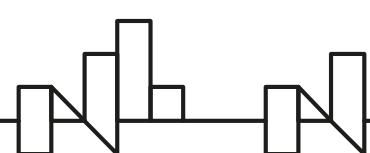
Идентифицирани проблеми по време на консултациите:

- **Ниските нива на представителство на уязвимите групи** в обществения живот и в процеса на вземане на решения.
- **Негативното медийно представяне на уязвимите групи**; разширяването на употребата на **език на омразата** сред политици и обществени дейци; обичайното негативно представяне на тези групи в медиите; неефективността на отговорните институции при преследване и наказване на езика на омразата.
- Причините за слабата представителност на уязвимите групи: **формален подход** по време на обществени обсъждания, които не вземат предвид спецификата и условията на живот на уязвимите групи; ограничен капацитет на публичните институции да организират и провеждат дискусии с участието на представители на тези групи.
- **Липса на ефективни форми и механизми за поддържане на лидерство** (сред самите уязвими групи); необходимостта от постигане на единомислие за „ценностите“, поддържани от „лидерите“ сред самите уязвими групи.

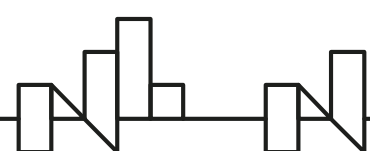
Програма Фонд Активни граждани България – консултативен процес

**Според Вас, как малцинствата като ромското малцинство могат да бъдат ангажирани като активни граждани с цел посрещане на идентифицираните предизвикателства?
(всеки верен отговор)**

Приоритетна сфера малцинства/ромска общност – предлагани решения от участници в консултациите:

- ✓ **Организиране на дългосрочни застъпнически кампании** с цел промяна на нагласите и културата в публичната администрация; изследване на добри практики в други страни (с фокус върху стажове и изследователски програми в сходни по мисия организации в чужбина) и други.
- ✓ Да не се приоритизират малцинства, а да се включват като приоритет - не като отделна тема за проекти.
- ✓ **Оказване на подкрепа на критичен брой млади роми, способни да противодействат на разнообразните прояви на дискриминация и расизъм към ромската общност** на основата на добре осъзнати нормативна и институционална рамка за права на човека, защита от дискриминация и др.
- ✓ **Развитие на капацитета на национално работещите ромски организации и мрежи.**
- ✓ **Обучения и информационни кампании с цел представяне на добри примери;** изграждане на капацитет сред НПО за представяне на случаи на употреба на езика на омразата и водене на стратегически дела; насърчаване на партньорства сред представители на различни общности на уязвими групи и други.
- ✓ **Стипендиантска програма** за ромски студенти, която да включва и компонентите застъпничество и наставничество.

Предлагани възможности за подкрепа на решения - какво предвижда Фонд Активни граждани България?

Препоръките и изразените мнения бяха взети под внимание при разработването на рамката с очакваните резултати от изпълнението на програмата и финализирането на концепцията, представена пред страните донори.

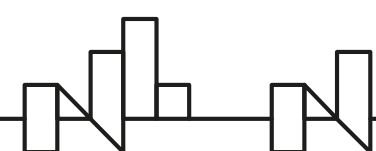
Фондът предоставя подкрепа за проекти в шест тематични приоритета, включващи специфични цели и индикатори, включително:

- Брой национални/местни **политики** и нормативни актове, повлияни от граждански организации;
- Насърчаване на **медийната грамотност** и гражданското образование;
- Брой роми, обхванати от **мерки за овластяване** (като: осигуряване на достъп до/подкрепа за упражняване на основни права (тук се изключва предоставянето на услуги като самостоятелна дейност, освен когато е в рамките на по-широки дейности за повишаване на осведомеността, застъпничество, овластяване, както и във връзка с инициативи за реформи); стимулиране на участието при вземане на решения по публични политики и др. и особено, овластяване на ромски жени и момичета да упражняват своите права.
- Предоставяне на **правна помощ** и консултации за жертви на дискриминация и нарушения на човешки права
- Обучаване на представители на уязвими групи в **застъпничество** за нуждите на техните общности, както и подкрепа за инициирани от тях застъпнически кампании
- Подкрепа за **икономическо включване** на уязвими групи
- **Осъществяване и поддържане на партньорства** и др.

Какво предвижда Фонд Активни граждани България?

- Компонент за предоставяне на стипендии на младежи от ромски произход, изучаващи здравни специалности
- Като допълнение на стипендиантската програма, Фондация „Тръст за социална алтернатива“ изпълнява проект **„Менторска подкрепа за студенти от ромски произход, изучаващи здравни специалности“**.
- Инициативата за изграждане на бъдещо поколение граждански лидери на Фондация „Работилница за граждански инициативи“ предлага програма за изграждане на капацитет за 60 млади лидери на ГО, разделени на 2 групи от по 30 обучаеми. Програмата се осъществява чрез групови обучения, уебинари, онлайн консултации и продължаващо наставничество в хода на проекта.
- **Платформата за генериране на проекти** предвижда подкрепа на граждански организации, които работят за равноправното включване на ромите; платформата ще подпомага разработване на интеграционни проекти и ще съдейства за осигуряване на достъп до финансиране по отворени конкурси. ПГП осигурява **подкрепа чрез достъпен процес на кандидатстване, фокусиран върху подкрепа на добри идеи, вкл. идващи от организации с ограничен капацитет да ги развият изцяло и да ги осъществят.**

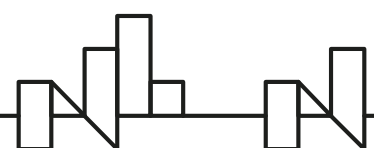

Статус на изпълнението, индикатори на програмно и проектно ниво – методи за събиране на данни и наблюдение на степента на постигане на целите и заложените резултати

Индикатори на програмно и проектно ниво – методи за събиране на данни

- Дали и в каква степен дадено проектно предложение е насочено към включване/овластяване на роми, се определя от двамата независими оценители и Оператора на Фонда. Този метод се прилага спрямо всички останали т. нар. **маркери за политики** (policy markers) за програмата. При преценката следва да се вземат се предвид капацитета на кандидата, крайните ползватели на проекта; потенциала на предлаганите мерки за постигане на ефект, участието на заинтересованите страни при разработването на проектната идея.
 - **По всички тематични приоритети информацията за постигане на индикаторите се дезагрегира** за проследяване на 1) етническата принадлежност на крайните ползватели (самоопределение/експертна оценка); 2) профила на организацията, изпълняваща проекта – дали работи с роми или не (собствена преценка).
 - Операторът събира информация от всички кандидатстващи и участващи в инициативи на Оператора организации за това дали работят за активното включване и овластяване на роми.
- „Много трудно може да се определи коя организация е ромска и коя не е. По-скоро същността е важна.“ (Цитат от проведена фокус група на тема „Ромски проект, ромска НПО – как ги определяме?“)*
- Операторът изисква от всички организации бенефициенти да събират (когато е възможно) **информация за етническия произход** на включваните в инициативите им лица и да **докладват регулярно събраните данни в анонимизиран вид.**

Първи конкурс за стратегически проекти (23.10. 2018 г. – 28.01.2019 г.)

Постъпили проекти: 364

Договорирани проекти: 61 (**17%** от постъпилите проектни предложения са били успешни)

Постъпили двустранни проекти: 20.3% (74 предложения)

Договорирани двустранни проекти: 21.3% (13 проекта)

Организации кандидати, които работят в полза на ромите (собствена преценка): **68%** от всички кандидати

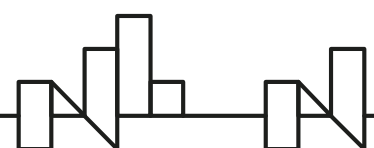
Организации, изпълняващи проекти, които работят в полза на ромите (собствена преценка): **63%** от всички организации, които ще изпълняват проект по конкурса (кандидати с успешен проект)

Маркер: Проектът ще допринесе за ромското включване/овластяване: 55 постъпили проектни предложения (**15% от всички оценени проекти**)

Маркер: Проектът ще допринесе за ромското включване/овластяване: 9 проекта, които ще се изпълняват (**15% от всички договорирани проекти**)

361 712 е общо посоченият брой на ромите – крайни ползватели по договорираните проекти.

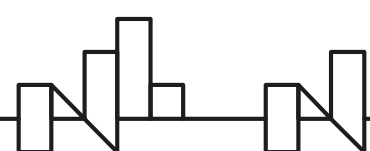
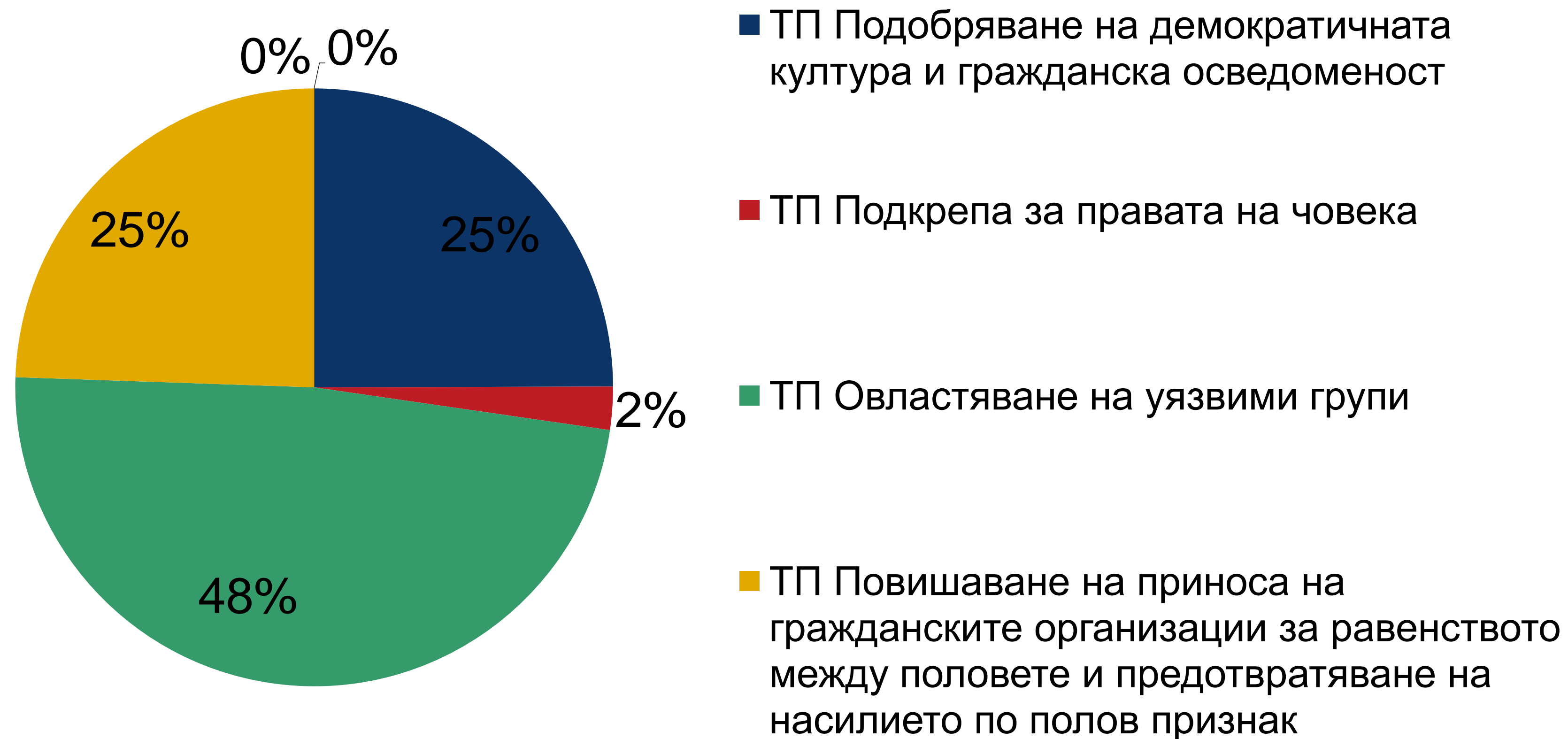
9% от организациите с договорирани проекти, разполагат с хора от ромски произход на високи позиции в организацията.

Специфично изискване: да бъде гарантирана квота от минимум 10% от проектното финансиране за овластяване и включване на роми

594 309 евро
(11% от общо
договорираното
финансиране по
конкурса) е
общият размер на
договорираното
безвъзмездно
финансиране за
проекти с принос
към включване и
овластяване на
роми.

Дял на безвъзмездното финансиране за проекти с принос за овластяване и включване на роми по тематичните приоритети на Фонд Активни граждани България (резултати от първия конкурс за стратегически проекти)

Подкрепени проекти, насочени преимуществено/имащи отношение към ромското включване и овластяване (няколко примера)

- **„Изследване и аргументи за нови жилищни политики в полза на цялото общество“** Очакванията са проектът да направи задълбочено изследване на жилищните нужди в ромски общности в Сливен и Търговище и да инициира дебат и пряка работа с публичните власти и други заинтересовани страни за формулиране на **адекватни общински жилищни политики, програми и наредби**.

Посочени крайни ползватели ✓ Роми (16055)

Изпълняващ проекта: Фондация Подслон за човечеството

- **„Намаляване на бедността и неравенството във възможностите чрез реформи в социалните трансфери и услуги“** Чрез конкретни предложения проектът предвижда да допринесе за планираното **изготвяне на карта на потребностите от социални услуги**. Основните целеви групи са политици и публични институции, а крайните ползватели са хора в риск от бедност и роми.

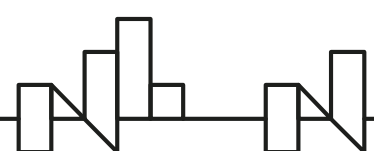
Посочени крайни ползватели ✓ Роми (325 000)

Изпълняващ проекта: Институт за пазарна икономика

- **«Застъпническа кампания за социални жилища и жилищни терени в общините Стара Загора, Пловдив и Марица»** Целта на проекта е промяна в практиката на общините Ст. Загора, Пловдив и Марица и **възприемането на политики на активно строителство на социални жилища** и предоставяне за закупуване от ромските семейства на терените под съществуващите им къщички.

Посочени крайни ползватели ✓ Роми (100)

Изпълняващ проекта: Фондация "Обществен дарителски фонд - Стара Загора с партньори: Сдружение „Институт за градско развитие“ и Сдружение с нестопанска цел „Свят без граници“.

Подкрепени проекти, насочени преимуществено/имащи отношение към ромското включване и овластяване (няколко примера)

- **„ТЯ в България - създаване на общности работещи за видимост на проблемите на жените и изграждане на мрежа от активистки за правата на жените“** Целта на проекта е да се сформират местни женски общности в градовете Видин, Враца, Монтана, Плевен и Ловеч, които работят за видимост на проблемите на жените през призмата на човешките права и **да се повиши осведомеността на местното население относно правата на човека.**

Посочени крайни ползватели ✓ Роми (100)

Изпълняващ проекта: Институт за изследвания на мира – Пловдив с партньори: Си Ви Ес-България

- **„Ромска Професионална Мрежа“** Цел на проекта е да подкрепи социалното включване и да създаде възможности за устойчива **трудова реализация на младежи- роми в публичния и частния сектор в България.** Проектът допринася за развитие на ромска професионална мрежа от ново поколение образовани и социално ангажирани професионалисти и лидери от ромски произход, модели за подражание, които се подкрепят помежду си.

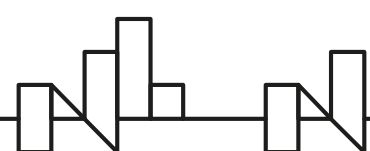
Посочени крайни ползватели ✓ Роми (354)

Изпълняващ проекта: Младежка фондация "Арете"-България

- **„Морска академия 2019-2020“** Чрез проекта 50 младежи от малките населени места по Северното черноморско крайбрежие ще получат **морска квалификация/"Водолаз" и "Водач на плавателен съд до 40 БТ"/и да станат част от морската общност.**

Посочени крайни ползватели ✓ Роми (20)

Изпълняващ проекта: Морски клуб "Приятели на морето"

Подкрепени проекти, насочени преимуществено/имащи отношение към ромското включване и овластяване (няколко примера)

- **„Менторство за приобщаване“** **Менторската програма** ще повиши социалните умения, ще развие личностните качества на участниците в проекта и ще посредничи за трудовата заетост на пълнолетните момичета след приключване на наказателния им престой във ВУИ.

Посочени крайни ползватели ✓ Роми (20)

Изпълняващ проекта: Плевенски Обществен Фонд – ЧИТАЛИЩА с партньор Възпитателно училище-интернат "Христо Ботев", с. Подем

- **„Изграждай мостове за промяна“** Проектът ще проучи причините за ниско гражданско участие в ромска общност и при младежите между 18 и 29 г. и ще идентифицира начините на въздействие на уязвими групи върху политиките в местната общност. В рамките на проекта **ще бъдат избрани лидери на общественото мнение в местните им общности**, те ще бъдат обучени в застъпничество и ще изработят застъпнически кампании, ще решат конкретни проблеми.

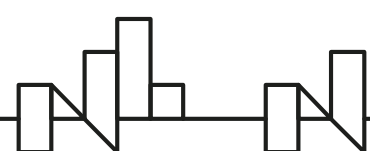
Посочени крайни ползватели ✓ Роми (55)

*Изпълняващ проекта: Сдружение Нов път с партньори Българско училище за политика "Димитър Паница" и **Menneskerettighets akademiet Норвегия***

- **„Равни в различията“** Целта е да се повиши информираността на гражданите за възможностите за личностно развитие и начините **за предотвратяване и защита от агресивни прояви, основани на пола**. Планира се тренинг за жени, вкл. от ромски произход, за създаване и развитие на лидерски и предприемачески умения, с цел тяхната успешна реализация, за да не стават жертви на насилие, в никаква форма.

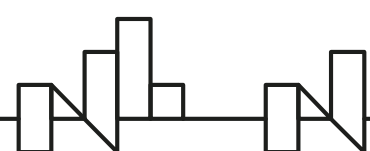
Посочени крайни ползватели ✓ Жени (включително самотни родители)(30)

Изпълняващ проекта: Асоциация за развитие на децата и младежите в град Враца

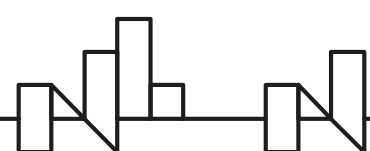
Стипендиантска програма за студенти от ромски произход, изучаващи здравни специалности (Стипендиантска програма)

- Бюджет: € 600 000
- Управлявана от фондация „Тръст за социална алтернатива“
- Стартира през учебната 2018/2019 година, трябва да продължи шест години
- Около 240 годишни стипендии за целия период - между 2350 и 2650 евро в зависимост от изучаваната специалност
- **25 стипендии, присъдени през 2018/2019 г. (79 кандидатури)**
- **2019/2020:**
 - **14 стипендианти от кохортата за 2018/2019 продължават в програмата**
 - **Предстои присъждане на още до 32 стипендии (краен срок за кандидатстване: 10 декември)**

Менторска подкрепа за студенти от ромски произход, изучаващи здравни (Менторска програма) *Предефиниран проект*

- Бюджет: € 444 500
- Управлявана от фондация „Тръст за социална алтернатива“
- Допълва Стипендиантска програма
- Осигуряване на подкрепа на средно 40 стипендианти годишно
- Процедурата за възлагане на обществена поръчка приключи по-рано тази година – база данни от 55 ментори от 6 населени места
- Ментори и менторирани ще бъдат свързани според тяхното местоположение и специалност
- Допълнителен компонент - подкрепа за организиране на общностни инициативи по здравни теми от страна на стипендианти - 3 събития до този момент (Лом, Бяла Слатина и Сливен)

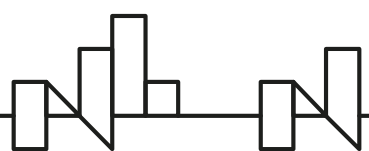
Какви подходи се прилагат с цел активно включване на целевите групи, в частност ромската общност в етапа на подготовка на насоките за кандидатстване, подготовка на проектите, при самото изпълнение на проектите, за да се гарантира, че заложените мерки съответстват на нуждите и се изпълняват по начин, който да доведе до реална промяна за хората в уязвима ситуация?

- Подготовка на Насоки: проведен консултативен процес; проведени количествени и качествени изследвания, резултатите от които са взети предвид; рамка за очакваните резултати с индикатори.
- Подготовка на проекти: дейности за изграждане на капацитет на потенциални кандидати; във формуляра за кандидатстване е включен специален раздел за описание на начина на включване и участие на заинтересованите страни при подготовката на проектното предложение. Информацията се взема предвид при оценката на проектното предложение.
- Изпълнение на проекти: дейности в подкрепа на организациите, изпълняващи проекти от екипа на Оператора; мониторинг и оценка на риска по време на изпълнението; **СЪБИРАНЕ И ОБРАБОТВАНЕ НА ДАННИ.**

Цитат от фокус група с представители на организации, работещи за ромското включване на тема „Равнопоставена интеграция на ромите“:

„Превръщаме се в администратори. Повече пишем, отколкото работим.“

Благодаря за вниманието!

www.activecitizensfund.bg